

ПРЕВКЛЮЧВАНЕ НА ЕЗИКОВИЯ КОД КАТО ФЕНОМЕН НА МЕЖДУЕЗИКОВОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ: ВЪРХУ ПРИМЕРИ ОТ БЪЛГАРСКИ И ТУРСКИ ЕЗИК

Исмаил Оркун Атасой
Гюлсюм Сонгюл Ерджан
Университет „Докуз ейлюл“ – Турция

Резюме. Междуетиковото взаимодействие се отнася до езиковите резултати, които възникват, когато общности, говорещи различни езици, взаимодействат помежду си. Едно от тези езикови явления – смяната на кодове, се анализира в две различни рубрики: превключване на кодове и смесване на кодове. Превключването на кодове, което е предмет на нашето изследване, е вид езикова модификация, която се проявява под формата на преминаване от един език на друг на границата на изречения или фрази в съответствие с определени комуникативни цели. Целта на това изследване е да се определят комуникативните функции и честотата на превключване на кодове в ежедневните разговори на билингвите с майчин турски език от Североизточна България и по този начин да се разкрие при коя функция въпросната група използва най-често превключване на кодове. Изследването се базира на корпус, представляващ транскрипции, съставени от 9 записа на ежедневна реч с обща продължителност 5 часа и 11 минути. Получените резултати показват, че билингвите с майчин турски език в Североизточна България прибягват до превключване на кодове с 11 различни комуникативни функции, а най-често използваните функции са „подчертаване/потвърждаване на темата, отказ от използването на превключване на кодове, изясняване на темата“.

Ключови думи: социолингвистика; билингвизъм; смесване на кодове; превключване на кодове; билингвизъм с български и турски език

Увод

Междуетиковото взаимодействие е термин, който се отнася до резултатите и процесите, лежащи в основата на резултатите от взаимодействието между различни езикови общности (Grant 2019, p. 1). Смяната на кодове за разлика от лингводидактологичните проекции на емпрунтологията (Veselinov 2015; Veselinov 2019)¹ е един от тези процеси и се отнася до съвместната употреба

на два различни езика или езикови варианти в определен комуникационен контекст. Съществуват две различни форми на смяна на кодове: превключване на кодове и смесване на кодове.

Смесването на кодове представлява смяна на езикови кодове, която се случва в границите на един израз или изречение (Brice & Anderson 1999; Babalola & Taiwo 2009; Gebhardt 2011; Wardhaugh 2006). Превключването на кодове, което е обект на изследване в настоящата статия, е явлението на превключване между езикови разновидности или кодове (език, диалект, говор, текстови регистър) в границите на изречение, израз или определена част от текста (Meyerhoff 2006; Atasoy & Ercan 2023); в литературата тя се нарича още „междуизреченска смяна на кодове“ (Анг. intersentential code-switching).

Блом и Гумперц (1971) разграничават два различни вида превключване на кодове, а именно „ситуационно превключване на кодове“ и „метафорическо превключване на кодове“ (цит. по Muysken 2011, р. 305). Ситуационното превключване на кодове се отнася до превключването, което се извършва поради промяна в контекста на разговора (Du Bois 2009, р. 2); промяната на темата няма ефект, говорещите използват един език в една ситуация и друг език в друга ситуация (Wardhaugh 2006, р. 104).

Метафорическото превключване на кодове е превключване на кодове с цел постигане на определени комуникативни ефекти в контекста на една и съща ситуация (Бу 2013, р. 17), при която говорещият променя духа на разговора чрез превключване между езиците (Muysken 2011, р. 305). В този контекст говорещият може например да премине от *официален към неофициален, от публичен към личен, от сериозен към смешен или от вежлив към солидарен изказ* (Wardhaugh 2006, р. 104). Говорителите прибягват до смяна на кодове, за да реализират определени комуникативни цели.

Целта на това изследване е да се определят комуникативните функции на превключване на кодове от турски на български език или от български на турски език в ежедневно общуване между билингвите с майчин турски език и да се установи дали има разлика между фреквентността на използване на тези функции.

Теоретична рамка

Превключването на кодове като феномен на междуезиковото взаимодействие

В резултат на междуезиковото взаимодействие се появяват различни езикови явления, като смяна на кодове (превключване на кодове и смесване на кодове), *заимстване, езикова ерозия, интерференция, пиджин език, креолски език и междинен език*. Разграничението между тези явления се основава на редица характеристики, като например размер на елементите, степен на вграденост на елементите в езика или езиковата рамка. Смяната на кодове се

наблюдава в речта на двуезичните хора (Mensah 2017, p. 3). Превключването на кодове, което е предмет на нашето изследване, е превключването на езици в рамките на определено речево събитие (Saville-Troike 2003, p. 48; Udoeye, Okey-Kalu & Nweke 2021, p. 256).

Тази смяна на езиковия код (език, езикова разновидност, диалект, говор) се извършва между изреченията или частите на текста (Atasoy & Ercan 2022). Превключването на междуйзреченско ниво представлява превключването, което говорещият прави през границите на изречение-израз по време на своя речев акт (Brice & Anderson 1999, p. 17; Gebhardt 2011, p. 1; Wei & Milroy 1995, p. 282). Смяната може да се случи между два отделни изрази или между две прости изречения, свързани в един и същи израз (Muysken 2011, p. 307); участниците, контекстът и видът на дейността са причините за превключването на кодове (Wu 2013, p. 17). Например изборът на едно лице да говори на алжирски диалект, когато подкрепя футболен отбор в Алжир, и на френски, когато говори за политика, е ситуационно превключване на кодове (Hanini 2016, pp. 20 – 21).

Прибягването на говорещия до превключване на кодове поради промяна в психологическата дистанция, която той изпитва от темата на разговора по време на общуването със същите участници и контекст, се нарича метафорическо превключване на кодове (Yohena 2003, p. 138). По този начин говорещият предизвиква промяна в духа на разговора (Muysken 2011, p. 305). Метафорическото превключване често се използва като речева стратегия, за да направи един речеви акт като *молба*, *отказ*, *смяна на темата*, *уточнение* или *разяснение* по-ефективен или точно обратното – да го отслаби (Shin 2010, p. 93; Latiffani 2018, p. 81).

В литературата са идентифицирани различни функции на смяната на езиков код:

- неспособност за изразяване на даден език (Crystal 1987; Azlan & Narasuman 2013; Gulzar 2010);
- отсъствието на дума или точен еквивалент в езика, на който се общува в момента (Hoffman 1991; Azlan & Narasuman 2013; Gulzar 2010);
- подчертаване на темата (Hoffman 1991; Mukti & Muljani 2016; Abdeldjebar & Smaine 2021; David 2003);
- изясняване на темата (Gulzar 2010; Dey & Fung 2014);
- изразяване на емоции, отношение (Gumperz 1982; Crystal, 1987; Hoffman 1991; Holmes 2008; Azlan & Narasuman, 2013; Eldin 2014; Mukti & Muljani 2016);
- изразяване на солидарност, групова идентичност (Hoffman 1991; Mukti & Muljani 2016; Crystal 1987; Holmes 2008; Azlan & Narasuman 2013; Abu-Melhim 2012; Hughes, Shaunessy, Brice, Ratliff & McHatton 2006; Gulzar 2010; Eldin 2014);

- убеждаване на слушателя (Mukti & Muljani 2016; Abdeldjebar & Smaine 2021; Eldin 2014);
- цитиране (Hoffman 1991; Gumperz 1982; Kim 2006; Grosjean 1982; David 2003);
- обръщение към конкретно лице (Hoffman 1991; Gumperz 1982; Kim 2006; Grosjean 1982; David 2003);
- привличане на вниманието на слушателя (Azlan & Narasuman 2013);
- смяна на темата (Holmes 2008; Mukti & Muljani 2016; Hoffman 1991; Gulzar 2010; Eldin 2014);
- засилване или отслабване на молбата или заповедта (Hoffman 1991);
- отразяване на промяната в настроението на говорещия (Azlan & Narasuman 2013).

Както е видно, смяната на кодове, включваща превключване на кодове и смесване на кодове, изпълнява доста различни комуникационни функции. Целта на настоящото изследване е да се установи какви комуникативни цели се стремят да реализират билингви с турски произход, като използват превключването на кодове.

Корпус на изследването и методология

Корпусът на изследването се състои от 9 отделни аудиозаписа с различна продължителност, чиято обща продължителност е 5 часа и 11 минути. Селектирани са вербални съобщения от непринудена ежедневна комуникация на билингви с майчин турски език, попадащи в две възрастови групи: 30 – 45 г. и 50 – 75 г. Респондентите в изследването са приятели или роднини и между тях няма отношения на йерархичност или формални различия. По отношение на образователното равнище всички участници имат поне средно или висше образование.

На следващия етап от проучването записите на речта бяха транскрибирани и в този процес имената на говорещите и споменатите лица бяха заменени с буквени кодове като А, В, С, D. Основният език на комуникация е турският, а езикът на транскрипцията е българският. Преводите на български език са отбелязани в курсив в транскрипцията. Преводите на фразите са дадени в скоби. В етапа на анализ на данните първоначално бе идентифицирано превключването на кодове, направено от говорещите в тяхната ежедневна комуникация. На следващия етап всяко превключване на кодове бе анализирано индивидуално с оглед на дискурсия контекст и посочените в теоретичната част на изследването модификационни функции и бяха определени неговите функции. На този етап примерите бяха разгледани от двамата изследователи поотделно, след което се проведе консултация с трето лице – експерт в областта. На последния етап бе определена фреквентността на функциите и се изведеха процентните стойности с цел да се определи функцията на превключване на кодове (ПК), използвана

най-често от билингвите с турски произход. По този начин беше определена най-често използваната функция/функции.

Резултати от изследването

В резултат на проучването на корпуса бяха идентифицирани общо 1530 ПК и бе установено, че някои от функциите им са сходни с функциите, идентифицирани преди това в научната литература. В допълнение към тях бяха идентифицирани и специфични за изследването функции. По-долу са представени функциите, изпълнявани от идентифицираните в корпуса ПК.

1. Подчертаване/ потвърждаване на темата

При ПК от корпуса, проявяващи тази функция, говорещият цели да привлече вниманието на слушателя/адресата към своето изказване, да получи обратна връзка или да изрази одобрение на изказа на отсрещния комуникант.

(1)

K: Dudak dolgusu da уarıyorum işte arada.

B: Ihi.

K: Kim isterse ööle. Ama zaten *не го правя кату основна работа.*

(Kim isterse öyle. Ama zaten *они asıl iş olarak уарtıyorum*)

(Тъй, който иска. Всъщност не го правя като основна работа.)

B: Ihi.

K: Ani işte arada. İşte benim o *кабинемте...*

(Hani işte arada. İşte benim o *muayenehanede...*)

(Ами на работа понякога. Там в моя кабинет)

В пример (1) предмет на разговор между събеседниците е допълнителната работа на К. Във втория речев обмен К преминава на български език. Това е така, защото К иска да подчертае, че въпросната дейност не е неговата основна работа.

2. Отказ от използване на ПК

Понякога говорещите предпочитат да не се приспособяват към превключването, направено от отсрещната страна, а да запазят предишния код. Тази функция е една от най-често откриваните функции в нашия корпус. В тези примери смяната, направена от говорещ 1, не е продължена от говорещ 2, който продължава да говори на основния език.

(2)

N: [İnsan doğrudan kafasını şeyarçak. Dedim noloo...

B: [И ко *направи? Веднага...*

(*E ne уartın? Нетен...*)

N: *Веднага* ateş şeyi *veedim* ona, düşürücü. *Температурasını düşürsün* deye.

(*Derhal* ateş şeyi *verdim* ona, düşürücü. *Ateşini düşürsün* diye)

(*Веднага* му/ѝ дадох такова за температура, за сваляне. За да спадне *температурата*)

В пример (2) събеседниците разговарят за заболяване на дете. N продължава разговора на турски език, въпреки че В преминава от турски на български език.

3. Изясняване на темата

Установено бе, че ПК в записите от корпуса на изследването имат за цел да изяснят дадена тема или конкретен въпрос, да отправят молба за разясняване, да посочат преводния еквивалент на даден елемент от единия език на другия и да изяснят нещо казано, като го повторят на другия език.

(3)

A: Elbette. *Каравелово*'da çok şey vardı ya yaşlı vardı böyle... Kimse kalmamıştır artık orda.

(Elbette. *Karagözler*'de çok şey vardı ya yaşlı vardı böyle... Kimse kalmamıştır artık orada)

(*Разбира се. Много неща имаше в Каравелово и възрастни имаше тъй... Никой не ще е останал вече там.*)

E: Eskiden de öyleydi heralde orası.

A: *Повечето избяха тъй избягаха във града бе.*

(*Çoğu kaçtı ve kaçtı şehre be*)

В пример (3) обект на разговор е едно село. В края на първия разговор А заявява, че в селото има по-малко хора, а във втория разговор прави по-подробно изложение на тази ситуация с преминаване на български език.

4. Лекота на изразяване на другия език

Една от причините за ПК е изборът на лицето, което смята, че изразяването на другия език му носи някаква полза.

(4)

C: Köpekler *гъбарски*.

(*Köpekler mantarcı*)

(*Кучетата са за трюфели*)

M: Bütün bi çıktı çıkmasına çocuklar, dört saatte *сто и петдесет-двеста лева ги вземат*.

(Bugün bir çıktı çıkmasına çocuklar, dört saatte yüz elli-iki yüz levayı alıyorlar)

(*Днес, като излязоха младежите, за четири часа изкараха сто и петдесет – двеста лева.*)

C: *Двеста лева вземат üç-dört saatte, çok büyük para bu ya!*

(*İki yüz leva alıyorlar üç-dört saatte, çok büyük para bu ya!*)

(*Двеста лева вземат за три-четири часа, това е много пари, бе!*)

В пример (4) предмет на разговор е брането на гъби и финансовите ползи от тази дейност. М започва разговора на турски език, но прави ПК към български език, когато назовава паричните суми. Причината за тази промяна е, че М, подобно на други двуезични турци, които са живели в България и са получили българско образование, има по-обстойни познания за числата на български език.

5. Изразяване на емоции и нагласи

Друга от функциите на ПК, установени в корпуса на изследването, е експресивната. Говорещият дава словесен израз на своите чувства пред събеседника, демонстрира уменията си за смяна на лексеми и способността си да се шегува.

(5)

К: [Ами да ти кажа. Доволен съм щото комплексчито е хубово, басейнчи си има, магазинче.

(*Ya sana söyleyeyim. Memnunum çünkü site güzel, küçük bir havuzu var, küçük bir dükkân*)

В: Ihı.

К: Там спа ма – Всичко си има.

(*Orada spa ma – Her şeyi var*)

В: Oo süper.

В пример (5) билингвите говорят за къща, която е купил К. По време на втория разговор В изразява възхищението си от някои от характеристиките, които К споделя за къщата, като прави ПК към турски език.

6. Цитиране

Предаването на чужди изказвания в говоримия език е често срещано явление. В нашия корпус говорещите цитират чуждо изказване дословно или цитират посредством ПК. Изследователите наричат това явление *цитиране* (Hoffman 1991; David 2003, p. 18, Fagsao 2021, p. 47) или *перифразирание* (Gumperz 1982) и др.

(6)

В: Aynen öyle, sağlıklı bir şekilde *ще продължим всички заедно*. Atlattık yani. (Aynen öyle, sağlıklı bir şekilde *her şeye birlikte devam edeceğiz*. Atlattık yani) (*Точно така, живи и здрави ще продължим всички заедно. Сиреч преодоляхме го.*)

F: [Atlattık şükürler

olsun, *скочихме* diyola- Diyom ben. Oo gittim oraya dedi bana “*тая жена*” dedi *има ли мъж тя*” dedi, dedim “*vaa bi kocası*” dedim ehe “*като дарво*” dedim ben; çünkü onun

kocasını çok konuşmayan biri, odun gibi biri yani.

(Atlattık şükürler olsun, *atlattık* diyorla- Ben diyorum. O gitti oraya bana “*bu kadın*” dedi

“*kocasını var mı onun*” dedi, “*var bir kocası*” dedim, ehe “*odun gibi*” dedim ben; çünkü onun

kocasını çok konuşmayan biri, odun gibi biri yani)

(*Преодоляхме го, хвала на Всевишния. Преодоляхме го казват. Аз казвам. Той/тя отиде там и ми вика „тази жена има ли мъж“, „има, като дарво“ казах аз, защото нейния мъж не е много словоохотлив*)

В пример (6) предмет на разговор са неприятностите и проблемите, с които се сблъсква F. В хода на диалога F посредством ПК цитира части от разговор, състоял се между него/нея и друго лице на място, където са били преди, на български език – езикът, на който се е състоял разговорът.

7. *Промяна на темата*

Установено бе, че някои от ПК, идентифицирани в корпуса на изследването, са направени паралелно с промените в темата, осъществени в хода на разговора. Събеседниците преминават от текущата тема към друга тема посредством ПК. Въпросът е разгледан от различни изследователи, като в литературата се среща като *разговор на определена тема* (Hoffman 1991), *смяна на тема* (Gulzar 2010), *тема* (Eldin 2014).

(7)

J: Güzel.

C: Hehehehehehe.

J: Güzel, bişey...

C: [*Намери ли къща? Е ти ми обеща къща.*

(*Ev buldun mu? E sen bana ev sözü vermiştin*)

J: [*Няма... Да, да, няма нещо... Нещо подходящо няма. Разбираш ли?*

(*Yok... Evet, evet, yok bir şey... Yok uygun yok. Anlıyor musun?*)

В пример (7) J и C разговарят за заниманията на своите роднини, когато C внезапно преминава на български и променя темата, като говори за къщата.

8. *Убеждаване на слушателя/адресата*

ПК се явява инструмент, посредством който адресантът се опитва да убеди адресата по определена тема. Въпросът е разгледан от различни изследователи, като в литературата се среща като *убеждаване* (Mukti & Muļjani 2016), *убеждаване на събеседника* (Abdeldjebar & Smaine 2021, p. 328), *повлияване и убеждаване на слушателя* (Eldin 2014, p. 80).

(8)

J: İ... Var a şey böyle, apartmanlaa var. Güzel apartmanlar da var büyük apartmanlar da var. Imm daire...

C: [*Ya bana... Bana artık şey ya... Eh işte o, işte градина ha. Попово da olur, градина bir şey böyle.*

(*Ya bana... Bana artık şey ya... Eh işte o, işte bahçe ha. Попкөу de olur, bahçe bir şey böyle*)

(*Ами на мен... За мен вече бе....Ех, ами градина. В Попово става, тъй нещо с градина.*)

J: [*По-добре. Добре, добре. Bulcaz be kar- Ben sana bulcam. Ben atta ikimiz bulcaz. Ama Опака'da iyi...*

(*Daha iyi, tamat, tamat. Bulcaz be kar... Ben sana bulcam. Ben atta ikimiz bulcaz. Ama Насиүрүк'te iyi...*)

(По-добре. Добре, добре. Ще ти намерим бе.... Аз ще ти намеря. Аз, даже и двамата, ще ти намерим, но в Опака е добре.)

В пример (8) предмет на разговор са планове на лицето С да си купи къща. По време на втория разговор лицето J преминава от български на турски език и по този начин се опитва да убеди лицето С, че ще намери къща за него/нея.

9. Адаптиране към ПК

Езиковият код, който използва говорещият, може да мотивира слушателя да премине към този код. Така езикът, избран от говорещия, също може да играе задействаща роля в избора на език от страна на слушателя.

(9)

G: Aha. Рожден ден много хубово мина.

(Aha. Doğum günü çok güzel geçti)

H: Хубово мина.

(Güzel geçti)

G: Aha, çok güzeldi.

H: Приссти- Şe- Gördük biz.

(Ulaş- Şe- Gördük biz)

В пример (9) G и H говорят за рожден ден. H преминава на турски език, като се адаптира към преминаването на Ж на турски език с изрази „Аха, беше много хубаво“.

10. Солидарност

Като членове на една и съща социална и културна общност, респондентите проявяват солидарност, лоялност и близост помежду си чрез използването на ПК. В този контекст в ситуации като посрещане, изпращане и сбогуване прибегват до ПК. Въпросът е разгледан от различни изследователи, като в литературата се среща като *солидарност* (Mukti & Muljani 2016; Holmes 2008), *разкриване на групова идентичност* (Hoffman 1991), *демонстриране на групова идентичност* (RSN 460), *създаване на чувство за принадлежност* (Gulzar 2010, p. 36), *показване на солидарност със социална група* (Eldin 2014, p. 80).

(10)

C: Kullanıyosun, sıkıntı yok.

M: Sıkıntı yok.

C: Айде ще се видим довечера .

(Hadi akşama görüşeceğiz)

M: Добре, добре.

(Tatat, tatat)

В пример (10) С и М разговарят за правилата за шофиране в чужбина. В края на разговора лицето С прави преход към български език, за да приключи разговора.

11. Възпрепятстване на разбирането от трети лица

При анализа на корпуса бе установено, че участниците в разговора прибегват до ПК, за да възпрепятстват трето лице да разбере предмета на разговор. Третото лице не участва в речевия акт и за него събеседниците знаят, че не владее езиковия код.

(11)

J: İç alakası yok. Çok eskiden, çok eskiden ta, ama sen amcama deme bişey, ben dedim ona.

C: [Tabii, tabii.

J: Çalıştım bişey demeye ben ona. Am- amcam da... Kafası kanmoo amcamın. Ee, Bulgarca söyleyim *вика „съжалявам, че го направих почтен гражданин“* diyor. *Щото... Защото му нали му иска превоз за София иска му превоз за...*

(Çalıştım bir şey demeye ben ona. Am- amcam da... Kafası almıyor amcamın. Ee, Bulgarca söyleyeyim *diyor „onu saygın vatandaş yaptığıma pişmanım“* diyor. *Çün... Çünkü kendine hani kendine istiyor araç Sofya için, ... için kendine araç istiyor*)

(*Opıtak se da mu kaja neço. Ama chicho mi ne poema. E, da go kaja na български. Вика „съжалявам, че го направих почтен гражданин“. Щото... Защото му нали му иска превоз за София му иска му превоз за...*)

В пример (11) J и C говорят за напрежението между двама свои познати. По време на разговора J превключва езиковия код от турски на български език, за да изрази сподели информация, която не желае да бъде разбрана от трето лице, което е около събеседниците, но не участва в разговора. Целта тук е да се гарантира, че казаното ще остане конфиденциално в желаната степен, като се премине на език, който третото лице не владее.

Констатациите, получени в резултат на анализа на изследователския корпус по отношение на цифровото изражение на фреквентността и процентното съотношение на примерите за ПК според видовете функции, както и статистическият анализ, направен върху тези количествени данни за ПК, са следните.

Таблица 1. Функции и честота на превключване на кодове, установени в корпуса на изследването

Функция	Честота	Процент (%)
Подчертаване/ потвърждаване на темата	475	31,05
Отказ от използване превключване на кода	307	20,07
Изясняване на темата	299	19,54
Лекота на изразяване на другия език	176	11,50
Изразяване на емоции и нагласи	100	6,54
Цитиране	91	5,95
Промяна на темата	39	2,55
Убеждаване на слушателя/адресата	24	1,57
Адаптиране към превключването на кода	11	0,72
Солидарност	6	0,39
Възпрепятстване на разбирането от трети лица	2	0,13
ОБЩО	1530	100

Както е видно от таблица 1, билингвите с майчин турски език – респонденти в изследването, използват ПК най-често в ежедневната си реч с цел *да подчертаят/потвърдят израза*. Най-рядко използваната функция е „*засекретиането*“ на разговора, т.е. да се възпрепятства разбирането на разговора от трети лица.

С оглед да се констатира дали разликата между фреквентността на тези функции е статистически значима, бяха използвани процентни стойности при определяне на разликата между функциите, открити в корпуса на изследването. Анализът сочи, че в ежедневните си разговори билингвите с майчин турски език най-интензивно използват ПК за *подчертаване/потвърждаване на израза* (31,05%), за *отказ от използване на ПК* (20,07%) и за *изясняване на темата* (19,54%). Резонно би било твърдението, че билингвите с майчин турски език използват ПК с тези функции, водени от желанието си да привлекат вниманието към тезите, които изказват, и да осигурят по-голяма ефективност на комуникационните процеси, в които участват, с искането им за одобрение.

Изводи

В настоящото изследване се разглежда езикът на билингвите с майчин турски език в тяхното ежедневно общуване, като целта е да се установи към кои комуникационни функции са ориентирани ПК от турски на български или от български на турски език, да се разкрие количественото разпределение на идентифицираните примери за ПК според функциите и да се определи коя(и) функция(и) е(са) на преден план по отношение на фреквентността в сравнение с други функции. При проучването на данните, получени от транскрипцията на записите на речта, бяха идентифицирани общо 1530 ПК. Анализът на функциите им показва, че ПК се използват за 11 различни функции: *подчертаване/потвърждаване на темата, отказ от използването на ПК, изясняване на темата, лекота на изразяване на другия език, изразяване на емоции и нагласи, цитиране, промяна на темата, убеждаване на слушателя/адресата, адаптиране към ПК, солидарност, предотвратяване на разбирането от трети лица.*

Според числовите данни за функциите на ПК се вижда, че функцията за **подчертаване/потвърждаване на темата** е най-често използваната функция на ПК с 475 примера и 31,05% дял. Тази функция е следвана от функцията за *отказ от използването на ПК* с 307 примера и дял от 20,07%, а на трето място е функцията за *изясняване* с 299 примера и дял от 19,54%.

Нашите констатации са в унисон с функциите на ПК, идентифицирани в изследванията по темата, налични в литературата. Функциите подчертаване/потвърждаване на темата, изясняване на темата, изразяване на емоции и нагласи, цитиране, промяна на темата, убеждаване на слушателя и установяване на солидарност са сред функциите, констатирани в литературата. В допълнение към тях бяха идентифицирани и функции, специфични за нашия корпус. Тези функции са отказ от използване на ПК, лекота на изразяване на другия език, адаптиране към ПК и възпрепятстване на разбирането от трето лице. Идентифицирането на допълнителни функции допринася за обогатяване на литературата и дава насоки за бъдещи изследвания.

БЕЛЕЖКИ

1. Терминът „*емпрунтология*“ като название на науката, занимаваща се с изследването на езиковите трансфери, е въведен от Д. Веселинов през 2015 г. (Veselinov 2015, pp.13; 22; Veselinov 2019, pp. 392 – 393).

REFERENCES

- ABDELDJEBAR, B. & SMAÏNE, K., 2021. Dialectal Arabic and English code-switching: The case of the Department of Foreign Languages at Tahri Mohamed University, Béchar. *Dirassat Journal*, vol. 10, no. 2, pp. 319 – 333.
- ABU-MELHĪM, A.-R., 2012. The phenomenon of Arabic-English code-switching on television programs. *European Journal of Social Sciences*, vol. 35, no. 4, pp. 452 – 457.
- ATASOY, İ. O., & ERCAN, G. S., 2022. Dil ve Toplum: Dillerarası Etkileşim ve ilgili kavramlar. *The Journal of Kesit Academy*, vol. 8, no. 31, pp. 565 – 586. Doi: 10.29228/kesit.62280.
- ATASOY, İ. O., & ERCAN, G. S., 2023. Türkçe-Bulgarca Bireylerin Düzenek Karıştırımı. *Journal of Literature and Humanities*, vol. 71, pp. 33 – 43.
- AZLAN, N. M. N. I. & NARASUMAN, S., 2013. The role of code-switching as a communicative tool in an ESL teacher education classroom. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, vol. 90, pp. 458 – 467. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.07.115>.
- BABALOLA, E. T. & TAIWO, R., 2009. Code-switching in contemporary Nigerian hip-hop music. *Itupale Online Journal of African Studies*, vol. 1, pp. 1 – 26.
- BRİCE, A. & ANDERSON, R., 1999. Code mixing in a young bilingual child. *Communication Disorders Quarterly*, vol. 21, no. 1, pp. 17 – 22. <https://doi.org/10.1177/152574019902100103>.
- CRYSTAL, D., 1987. *The Encyclopedia of Language*. Cambridge University Press.
- DAVID, M. K., 2003. Role and functions of code-switching in Malaysian courtrooms. *Multilingua*, vol. 22, no. 1, pp. 5 – 20.
- DEY, A. & FUNG, P., 2014. A Hindi-English code-switching corpus. *Proceedings of the Ninth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'14)* içinde (s. 2410-2413), pp. 26 – 31. Mayıs, Reykjavik, İzlanda.
- DU BOİS, I., 2009. Language attrition and code-switching among US Americans in Germany. *Stellenbosch Papers in Linguistics PLUS*, vol. 39, pp. 1 – 16. <https://doi.org/10.5842/39-0-70>.
- ELDİN, A. A. T. S., 2014. Socio linguistic study of code switching of the Arabic language speakers on social networking. *International Journal of English Linguistics*, vol. 4, no. 6, pp. 78 – 86. <https://doi.org/10.5539/ijel.v4n6p78>.

- FAGSAO, J. D., 2021. “Enkanta Tako”: Initial stylistic assessment of selected lyrics of Bontok’s “Antoway, Ayoweng, and Chag-Ay” songs. In: A. G. MAG VE A. YİLDİRİM (Eds.), *Modern Perspectives in Language, Literature and Education*, vol. 3 içinde, pp. 121 – 138. B P International.
- GEBHARDT, J., 2011. *Speech recognition on English-Mandarin code-switching data using factored language models* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hong Kong Bilim ve Teknoloji Üniversitesi.
- GRANT, A. P., 2019. Contact-induced linguistic change: An introduction. In: A. P. GRANT (Ed.), *The Oxford Handbook of Language Contact* içinde, pp. 1 – 47. Oxford University Press.
- GROSJEAN, F., 1982. *Life with Two Languages: An Introduction to Bilingualism*. Harvard University Press.
- GULZAR, M. A., 2010. Code-switching: Awareness about its utility in bilingual classrooms. *Bulletin of Education and Research*, vol. 32, p. 2, pp. 23 – 44.
- GUMPERZ, J. J. (Ed.), 1982. *Language and Social Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- HANİNİ, L., 2016. *Code switching among women in Adrar Centre (Home and public baths as a case study)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ahmed Draia Üniversitesi.
- HOFFMAN, C., 1991. *An Introduction to Bilingualism*. Longman.
- HOLMES, J., 2008. *An Introduction to Sociolinguistics* (3. basım). Longman.
- HUGHES, C. E., SHAUNESSY, E. S., BRICE, A. R., RATLIFF, M. A. & MCHATTON, P. A., 2006. Code switching among bilingual and limited English proficient students: Possible indicators of giftedness. *Journal for the Education of the Gifted*, vol. 30, no. 1, pp. 7 – 28. <https://doi.org/10.1177/016235320603000102>.
- KIM, E., 2006. Reasons and motivations for code-mixing and code-switching. *Issues in EFL*, vol. 4, no. 1, pp. 43 – 61.
- LATIFFANI, C., 2018. The functions of code-switching. *Journal of Science and Social Research*, vol. 1, no. 1, pp. 80 – 85. <https://doi.org/10.54314/jssr.v1i1.104>.
- MENSAH, H. A., 2017. Foregrounding hybridity as a master trope in the globalisation discourses: The case of the advertising space of lesotho. *Journal of Intercultural Communication*, vol. 17, no. 1, pp. 1 – 22. <https://doi.org/10.36923/jicc.v17i1.731>.
- MEYERHOFF, M., 2006. *Introducing Sociolinguistics*. London & New York: Routledge.

- MUKTI, T. W. P. & MULJANI, R., 2016. Code switching in the instructions of English language education study program lecturers. *LLT Journal: A Journal on Language and Language Teaching*, vol. 19, no. 1, pp. 46 – 60. <https://doi.org/10.24071/llt.2016.190105>.
- MUYSKEN, P., 2011. Code-Switching. In: R. MESTHRİE (Ed.), *The Cambridge Handbook of Sociolinguistics* içinde, pp. 301 – 314. Cambridge University Press.
- SAVILLE-TROİKE, M., 2003. *The Ethnography Of Communication: An Introduction* (3. baskı). Blackwell.
- SHİN, S. Y., 2010. The functions of code-switching in a Korean Sunday school. *Heritage Language Journal*, vol. 7, no. 1, pp. 91 – 116.
- UDOYE, I. E., OKEY-KALU, O. J. & NWEKE, N. U., 2021. Reflections on the roles of code-switching and code mixing as innovation facilitators in Nigeria. *Journal of African Studies and Sustainable Development*, vol. 4, no. 4, pp. 254 – 264.
- WARDHAUGH, R., 2006. *An Introduction to Sociolinguistics* (5. baskı). Blackwell.
- WEİ, L. & MİLROY, L., 1995. Conversational code-switching in a Chinese community in Britain: A sequential analysis. *Journal of Pragmatics*, vol. 23, no. 3, pp. 281 – 299. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(94\)00026-B](https://doi.org/10.1016/0378-2166(94)00026-B).
- By 2013: Wu, S., 2013. Teachers' code-switching in the ESP classroom in China. *Studies in Sociology of Science*, vol. 4, no. 4, pp. 16 – 22. <https://doi.org/10.3968/j.sss.1923018420130404.2847>.
- YOHENA, S. O., 2003. Metaphorical code-switching revisited. *Feris University Faculty of Letters Bulletin*, vol. 38, pp. 137 – 153.
- VESELİNOV, D., 2015. Teoretichni osnovi. In: V: D. VESELİNOV, A. ANGELOVA. *Rechnik na frenskite dumi v balgarskia ezik*, Tom 1 A – V, pp. 5 – 37. [In Bulgarian]
- VESELİNOV, D., 2019. *Empruntologiyata v konteksta na XXI vek. Aut inveniam viam aut faciam. Sb. V chest na chl. kor. prof. dfn St. Burov*. Veliko Tarnovo: Sv. sv. Kiril i Metodiy, pp. 392 – 405. [In Bulgarian]

LANGUAGE CODE-SWITCHING AS A PHENOMENON OF INTERLANGUAGE INTERACTION: ON EXAMPLES FROM BULGARIAN AND TURKISH

Abstract. Interlanguage interaction refers to the linguistic outcomes that occur when communities speaking different languages interact with each other. One of these linguistic phenomena, code-switching, is analysed under two different headings: code-switching and code-mixing. Code-switching, which is the subject of our study, is a type of linguistic modification that takes the form of switching from one language to another at the boundary of sentences or phrases according to certain communicative goals. The aim of this study is to identify the communicative functions and the frequency of code-switching in the everyday discourse of native Turkish bilinguals in the Northeast, and thus to show in which function the group in question uses code-switching most frequently. The study is based on a corpus consisting of transcriptions of 9 recordings of everyday speech with a total duration of 5 hours and 11 minutes. The results show that native Turkish bilinguals in the Northeast use code-switching for 11 different communicative functions and that the most frequently used functions are “emphasizing/confirming the topic, refusing to use code-switching, clarifying the topic”.

Keywords: sociolinguistics; bilingualism; code-mixing; code-switching; Bulgarian-Turkish bilingualism

✉ **Ismail Orkun Atasoy, PhD student**

ORCID iD: 0000-0003-1263-2681

Dokuz Eylül University Graduate School of Social Sciences,
Department of General Linguistics
İzmir, Türkiye

E-mail: iorkunatasoy@gmail.com

✉ **Gulsum Songül Ercan**

ORCID iD: 0000-0002-5392-7008

Dokuz Eylül University
Department of Linguistics
İzmir, Türkiye

E-mail: songul.ercan@deu.edu.tr